

آسیب‌شناسی و درمان

بیماری کرونا

(کُرید ۱۹)

از دیدگاه طب سبب‌یابی و طب سنتی ایران

(مثلث سلامت ۳)

www.ketaboo.ir

Ketab.ir

۱۳۴۳، حسن، ا. ر.	سرشناسه:
کتاب شناسی و درمان بیماری کووید ۱۹ / مؤلفین	عنوان و نام پدیدآور:
ح. س. جری، ملیحه رضانی	مشخصات نشر:
تهران: فارابی، ۱۳۹۰	مشخصات ظاهری:
۲۴۹ ص	فروست:
مثلث سلامت. ج ۳	شابک:
۹۶۰۶۶۴-۹۹۵۷-۶۵-۴	وضعیت فهرست نویسی:
فیپا	موضوع:
کرونا ویروس ها، Coronaviruses	موضوع:
کرونا ویروس ها - درمان	موضوع:
Coronaviruses - Treatment	موضوع:
پزشکی سنتی، Traditional medicine	موضوع:
رضانی، ملیحه، ۱۳۴۳، Ramezani, Malihe	شناسه افزوده:
RC ۷۷۶	رده بندی کنگره:
۶۱۶/۲	رده بندی دیویی:
۶۲۲۹۴۴۰	شماره کتابشناسی ملی:

انتشارات فارابی

آسیب‌شناسی و درمان بیماری کرونا

کُویده ۱۹

(مثلث سلامت ۳)

از دیدگاه طب نوین و طب سنتی ایران)

دکتر حسن اکبری

(متخصص و دانشیار آسیب‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
و دستیار دکتری تخصصی لب ایرانی دانشگاه علوم پزشکی تهران)

ملیحه رحمانی

(دانشجوی دکتری طب سنتی در دانشگاه لیبرتی)

صفحه‌آرایی	زهرا عزیزی
ویراستار	علی رفیعی
نوبت چاپ	اول ۱۳۹۹
تیراژ	۱۰۰۰ جلد
ناظر چاپ	فدیه اشرف‌الکتابی
قیمت	۵۱۰۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۹۹۵۷-۶۵-۴

انتشارات فارابی: میدان انقلاب - روپروی سینما بهمن - جنب بانک تجارت - بازارچه کتاب

@farabipublishing

تلفن: ۶۶۴۱۳۵۳۹

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست

۱۵	فصل اول: ویروس کرونا را بشناسیم.....
۱۷	ویروس کرونا را بشناسیم.....
۱۷	علائم بیماری.....
۱۸	منشأ ویروس کرونا.....
۲۰	انتشار ویروس.....
۲۰	تشخیص ابتلاء.....
۲۰	پیشگیری و درمان.....
۲۱	واکسن.....
۲۱	ادعای درمان از طریق ویزا روی ایدز.....
۲۲	پیش‌آگهی.....
۲۳	نامگذاری.....
۲۳	تأثیر بر اقتصاد جهان.....
۲۵	فصل دوم: سیر شیوع بیماری، ابعاد و پیامدهای آن.....
۲۷	دغدغه‌های یک استاد دانشگاه در مورد بحران فراگیر کرونا در جهان و ارائه‌ی یک نظریه.....
۲۷	ویروس a.....
۲۷	ویروس b.....
۲۹	شیوع ویروس کرونا.....
۳۰	دونالد ترامپ از موفقیت دولت خود در درمان بیماری کووید ۱۹ خبر.....
۳۰	عذرخواهی پلیس چین از پزشک فقید افشاگر کروناویروس جدید در چین.....
۳۱	درمان قطعی ابتلاء به ویروس کرونا از نظر یک استاد چینی.....
۳۱	چین رسماً آمریکا را به حمله‌ی بیولوژیک از طریق ویروس کرونا متهم کرد.....
۳۱	چند سؤال کلیدی در خصوص نقش آمریکا در بروز این بحران.....
۳۴	سیاست دولت در مقابله با بحران کنونی.....
۳۵	معنای آماری ادعاهای جدول مقابل.....
۳۹	اعتراض سازمان نظام پزشکی به اقدامات یک فرد معمم.....
۴۰	تقاضای دکتر ملک زاده، معاون تحقیقات وزیر بهداشت از رئیس جمهور.....
۴۱	نکات مهم برای ایمنی پزشکان و کادر پزشکی مشغول درمان بیماران مبتلا.....

- فصل سوم: پرسش و پاسخ در خصوص ابتلا به ویروس کرونا..... ۴۳
- پرسش و پاسخ در خصوص ابتلاء به ویروس کرونا ۴۵
- نگاهی به علل و تعداد مرگومیر در دنیا طی دو ماه (۲۰۲۰/۱/۱) الی (۲۰۲۰/۲/۳۰) ۵۱
- فصل چهارم: کنترل و درمان بیماری مبتنی بر طب نوین ۵۹
- ترتیب وقایع پس از ورود ویروس کرونا به بدن: ۶۱
- یافته‌های سونوگرافی در ریه‌ی بیماران کرونایی شامل: ۶۳
- داروی انتخابی درمان کووید ۱۹ ..... ۶۳
- عوارض جسمی اُسلتامیویر ۶۴
- موارد مصرف ریباویرین ۶۴
- مکانیسم اثر ریباویرین ۶۴
- منع مصرف ریباویرین ۶۴
- عوارض جانبی ریباویرین ۶۴
- موارد استفاده از لوپیناویر، ریتوناویر ۶۴
- نمودار پروتکل درمان ماساچوست (اسفاه شدن استاتین) ۶۶
- مسمومیت با گاز کلر کشنده‌تر از ویروس کرونا است ۶۶
- خطراتی که فلوتور متوجه مغز انسان می‌گردد ۶۷
- عوارض جانبی هیدروکسی کلروکین ۶۷
- فصل پنجم: کنترل و درمان بیماری، براساس دستورالعمل‌های وزارت بهداشت ۶۹
- کنترل و درمان بیماری، مبتنی بر روش مثلث سلامت (مدیریتی سازی سلول‌ها) ۷۱
- در طب سنتی ایران، جناب ابن‌سینا اساس درمان را بر پایه سه اصل دانند: ۷۱
- مزاج ویروس کرونا ۷۲
- علائم کلی بیماری کرونا ۷۳
- مراحل بیماری در طب سنتی ۷۳
- پروتکل پیشنهادی نگارنده برای پیشگیری و درمان ابتلاء به کروناویروس جدید ۷۴
- تدابیر درمان در طب سنتی ۷۴
- چند نمونه روش انحراف ماده از ریه ۷۵
- مهندسی درمان به روش طب سنتی ۷۵
- مراحل بیماری (الزامات و اقدامات) ۷۶
- الگوی درمانی بیماری کرونا به‌روش طب سنتی ۷۸
- اعمال یداوی در بیماری کرونا ۷۸
- پرهیزها ۸۱

۸۱	..... علاج معنوی
۸۲	..... راهکارهای پیشگیری از هوای ویایی (کرونا زائیده‌ی هوای ویایی زندگی صنعتی امروزی است)
۸۳	..... نمودار شش ضلعی سته‌ی ضروریه ابن سینا
۸۶	..... جمع‌بندی
۸۶	..... برخی مستندات علمی (برای مطالعه‌ی بیشتر)
۸۶	..... در خصوص بیماری‌های تنفسی حاد در ایالات متحده آمریکا
۸۸	..... تحقیقات در خصوص ابتلاء به ویروس سارس (2012)
۸۸	..... مستندات علمی تأیید کننده خطرات استفاده گاز کلر در ایجاد لکونی در انسان
۸۸	..... استفاده از دارو ضد مالاریا برای درمان کووید ۱۹
۸۹	..... در خصوص گسترش ویروس کرونا و ابتلاء به آن (همراه رفرنس‌های بیشتر برای مطالعه)
۹۳	..... ضمانت و پیوست‌ها
۹۵	..... دستورالعمل مدیریتی در برابر مقابله با ویروس Covid-19
۹۸	..... دستورالعمل کشوری کورونا پروتکل جدید (nCoV-2019)
۹۹	..... مراقبت
۹۹	..... اهداف مراقبت
۹۹	..... تعریف موارد بیماری برای نظام مراقبت
۱۰۰	..... ظن بالینی بالا و تشخیص زودهنگام
۱۰۱	..... پیاده سازی سریع موازین پیشگیری و کنترل عفونت (IPC)
۱۰۲	..... به کار گیری احتیاطات استاندارد برای همه بیماران
۱۰۳	..... اقدامات احتیاطی بیشتر (تماسی، قطره‌ای)
۱۰۵	..... اقدامات کنترل عفونتی مدیریتی
۱۰۶	..... اقدامات کنترل عفونتی مهندسی و محیطی
۱۰۶	..... مواد مصرفی (شستشو، ضدعفونی و گندزدایی)
۱۰۷	..... تهیه و حمل و نقل نمونه و تشخیص آزمایشگاهی کورونایروس جدید
۱۱۱	..... رعایت الزامات ایمنی زیستی در هنگام نمونه‌گیری:
۱۱۲	..... فرم یا پرسشنامه همراه نمونه و اطلاعات مورد نیاز آزمایشگاه
۱۱۲	..... نتایج آزمایش تشخیصی کورونایروس جدید و نحوه تفسیر آن
۱۱۳	..... نحوه گزارشدهی نتایج آزمایشگاهی
۱۱۵	..... ثبت و گزارش شرایط پیش بینی نشده و موارد عدم انطباق
۱۱۶	..... حالت‌های بالینی بیماران nCoV- 2019 و مداخلات مرتبط
۱۱۹	..... فرایند ارائه خدمات بالینی

- ۱۲۰..... تریاژ.....
- ۱۲۰..... انتظار.....
- ۱۲۱..... معاینه.....
- ۱۲۱..... مشاوره پزشکی.....
- ۱۲۱..... احیای قلبی - ریوی بیماران مشکوک به nCoV.....
- ۱۲۱..... تعیین تکلیف بیماران اورژانس.....
- ۱۲۲..... درمان.....
- ۱۲۲..... درمان‌های دارویی.....
- ۱۲۲..... درمان > بی‌زود هنگام و پایش بیمار.....
- ۱۲۴..... تهیه نمونه بهت تشخیص آزمایشگاهی.....
- ۱۲۶..... مدیریت نارسایی تنفسی حاد کمیک و سندرم ARDS.....
- ۱۲۷..... مدیریت شوک سیتیک.....
- ۱۲۸..... درمان‌های اختصاصی ضایعات تنفسی و تحقیقات بالینی.....
- ۱۲۸..... موضوعات ویژه زنان باردار.....
- ۱۲۹..... انتقال بین مراکز درمانی.....
- ۱۳۰..... هم‌افزایی اقدامات بهداشتی و درمانی.....
- ۱۳۱..... آموزش بیماران و همراهان.....
- ۱۳۴..... مدیریت افراد در معرض تماس.....
- ۱۳۵..... توصیه‌های مرکز سلامت محیط و کار.....
- ۱۳۵..... توصیه‌ها برای اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی.....
- ۱۳۶..... دستورالعمل گندزدایی خودروها.....
- ۱۴۰..... چک لیست‌ها.....
- ۱۴۴..... ضمیمه ۱- روش تهیه محلول‌های کلر برای گندزدایی محیط.....
- ۱۴۶..... گام‌های اجرایی.....
- چک لیست پاسخ RCCE در خصوص nCoV-2019 در کشورهایی که یک یا بیش از یک مورد قطعی شناسایی شده از این بیماری دارند.....
- ۱۴۸.....
- ۱۵۰..... ظرفیت‌سازی.....
- ۱۵۰..... موضوعات اورژانس پیش بیمارستانی.....
- ۱۵۰..... پایگاه ویژه اورژانس ۱۱۵:.....
- ۱۵۱..... مرکز درمانی مقصد.....
- ۱۵۱..... اندیکاسیون اعزام بیمار با آمبولانس.....

۱۵۱.....	برخورد پرسنل اورژانس پیش بیمارستانی بر اساس سناریوها
۱۵۲.....	وظایف دیسیج
۱۵۲.....	سرپرست مرکز دیسیج
۱۵۲.....	وظایف واحد تریاژ تلفنی
۱۵۲.....	توجهات مهم در زمان تریاژ تلفنی یک بیمار تنفسی
۱۵۳.....	اقدامات پرستار تریاژ تلفنی در صورت تطبیق مورد تماس با بیمار مشکوک به کوروناویروس
۱۵۳.....	سایر وظایف پرستار تریاژ تلفنی
۱۵۴.....	وظایف واحد ایام و اهبری آمبولانس:
۱۵۴.....	وظایف ستاد هدایت به محض آگاهی از مورد / موارد مشکوک به کوروناویروس
۱۵۵.....	وظایف مرکز هدایت عملیات بحران (EOC)
۱۵۵.....	وظایف واحد آموزش
۱۵۵.....	وظایف واحد کنترل کیفیت
۱۵۶.....	تعامل و هم‌افزایی اورژانس پیش بیمارستانی با معاونت‌های بهداشتی و درمان دانشگاه‌ها
۱۵۷.....	فرایند تحویل بیمار در بیمارستان
۱۵۷.....	توجهات مهم پایگاه اورژانس ۱۱۵ و تیم فوریت‌های پزشکی
۱۵۸.....	اقدامات و احتیاطات ضروری پایگاه اورژانس ۱۱۵ متقبل دریافت مأموریت، اعزام به محل و انتقال بیمار به بیمارستان
۱۶۲.....	الگوریتم بیماری کوروناویروس
۱۶۲.....	پیوست ۱- احتیاطات استاندارد
۱۶۲.....	تعریف
۱۶۳.....	احتیاطات استاندارد شامل:
۱۶۳.....	پیوست ۲- احتیاطات بر مبنای روش انتقال
۱۶۴.....	احتیاطات تماسی
۱۶۴.....	اصول احتیاطات تماسی
۱۶۴.....	احتیاطات قطره‌ای
۱۶۴.....	اصول احتیاطات قطره‌ای:
۱۶۵.....	اقدامات تولیدکننده آئروسول و احتیاطات هوارد Air borne:
۱۷۱.....	فلوچارت تشخیص و درمان بیماری Covid 19 در کودکان
۱۷۳.....	ارسال نمونه و نحوه نمونه‌گیری
۱۷۶.....	دز داروها
۱۷۷.....	دستورالعمل اجرایی نحوه مراقبت از بیماران با علائم خفیف کووید - ۱۹ در منزل

۱۷۸..... راه‌های انتقال، کمون و سرایت بیماری

۱۷۸..... معیارهای مراقبت در منزل

۱۷۹..... توصیه‌های لازم جهت پیشگیری و کاهش انتقال عفونت

۱۸۱..... مدیریت تماس در بیماری کووید-۱۹

۱۸۲..... احتیاطات استاندارد کنترل عفونت در بیماری کووید - ۱۹

۱۸۲..... فلوجارت تشخیص و درمان بیماری COVID 19 در سطوح ارائه خدمات سرپایی و بستری

۱۸۲..... ضمیمه دستورالعمل کشوری کرونا ویروس جدید

۱۸۴..... گروه‌های در معرض خطر ابتلا به بیماری COVID 19 عارضه‌دار

۱۸۵..... خدمات تشخیصی - درمان سرپایی

۱۸۷..... رژیم دارویی - موارد خاص، فقط برای افراد پرخطر

۱۸۸..... پزشکان زیرمجموعه تجویز دارو سرپایی را دارند:

۱۹۰..... خدمات تشخیصی - درمان بستری

۱۹۰..... اندیکاسیون بستری

۱۹۱..... نحوه پذیرش و روند بستری بیمار در شهرستان (Patient flow)

۱۹۱..... واجدین شرایط آزمایش covid-19 و شرایط نمونه‌گیری

۱۹۲..... رژیم‌های درمانی در موارد بستری

۱۹۴..... نکات کلیدی تجویز و پایش درمان

۱۹۶..... عوارض دارویی و نحوه برخورد با آنها

۱۹۸..... تنظیم دوز و ملاحظات داروها در جمعیت‌های خاص

۱۹۹..... معیارهای ترخیص و تداوم جداسازی بیمار

۱۹۹..... مراقبت‌های بعد از ترخیص

۱۹۹..... ادامه درمان بیمار

۱۹۹..... پیگیری پس از ترخیص

۱۹۹..... ایزولاسیون در منزل

۲۰۱..... ضمیمه ۱: تأمین وسایل حفاظت فردی مبتنی بر مکان‌های ارائه‌دهنده خدمت

۲۰۲..... ضمیمه ۲: راهنمای تریاژ مادر باردار و بیماری covid-19

۲۰۳..... درمان دارویی مادر باردار مبتلا به کروناویروس

۲۰۴..... دستورالعمل واحد مراقبت از بیماران سرپایی covid-19 (نقاهتگاه)

۲۰۴..... ضمیمه دستورالعمل کشوری کروناویروس جدید

۲۰۵..... افراد واجد شرایط

۲۰۵..... ملزومات اعزام بیمار به نقاهتگاه

- ۲۰۶..... نحوه انتقال بیمار از بیمارستان / منزل به نقاهتگاه
- ۲۰۷..... نحوه پذیرش در نقاهتگاه
- ۲۰۷..... بسته خدمتی ارائه شده به بیمار
- ۲۰۷..... زیرساخت‌های مورد نیاز
- ۲۰۹..... ترخیص
- ۲۰۹..... پیگیری پس از ترخیص
- ۲۱۰..... راهنمای کاربردی بهبود تاب‌آوری جسمی روانی از منظر طب ایرانی
- ۲۱۲..... ملاحظات کارایی
- ۲۲۰..... غذاها، که با آب گرم خورده شوند
- ۲۲۱..... مقوی‌های زود اثر برای افزایش کارایی جسمی روانی
- ۲۲۲..... روغن‌های دارویی موضعی
- ۲۲۴..... کاربرد رنگ‌ها در تعالی ذهن و روان
- ۲۲۵..... روش پوشاکی (مناسب در همه اوقات)
- ۲۲۵..... روش دیداری (مناسب برای هنگام فراغت و استراحت)
- ۲۲۶..... تدابیر کلی موسیقی و اصوات
- ۲۲۷..... پرهیزهای خوراکی
- ۲۲۸..... پایان سخن
- ۲۴۹..... منابع و مأخذ

گسترش بیماری ناشی از ابتلاء به ویروس کرونای جدید (کووید ۱۹)، علیرغم این که یک بحران و فاجعه‌ی جهانی را رقم زده‌است ولی در عین حال، یک فرصت استثنایی برای اصلاح «سبک زندگی» افراد و جوامع امروزی محسوب می‌شود؛ متأسفانه در دهه‌های گذشته، با نفوذ فرهنگ غربی و زندگی صنعتی و ماشینی، سلامت مردم به خطر افتاده است و دلسوزان عرصه‌ی بهداشت و درمان، به‌خصوص دست‌اندرکاران طب سنتی، از جمله این حقیر سراپا تقصیر، همواره سالهاست در مورد خطرات این نوع سبک زندگی، تذکر داده و می‌دهم، ولی کو گوش شنوا؟

امروزه خواب مردم دچار نارونگی شده و دقیقاً زمان خواب و بیداری افراد، جابه‌جا شده‌است؛ بنابراین قلب، مغز و کبد ما بسیار آسیب‌پذیر می‌شود. روغن‌های حیوانی، روغن زیتون و روغن آرده (کنجد) جای خود را به روغن‌های صنعتی و جامد، مایع و سرخ‌کردنی داده است. خروس محلی که باید در عروسی و عزا قربانی شود جای خود را به بی‌صنعتی داده و گوشت گوسفند جای خود را به گوشت گاو داده است. همچنین دمنوش‌های سنتی جای خود را به چای سبز و سیاه داده است. ورزش‌های همگانی جای خود را به تماشگری ورزش و ورزشکاران، آن هم در پی تلویزیون داده است. در چنین اوضاعی توقع ایمنی و مقاومت بالای بدن در برابر کروناویروس جدید که احتمال غلغله‌ی بیوتوروریستی آن زیاد است، توقعی بیجا بوده و نتیجه‌ی آن، مرگ صدها هزار انسان بی‌گناه در سراسر دنیا است.

در کتاب حاضر سعی بر این بوده که واقعیت‌های علمی و راهکارهای مناسبه و درمان بیماری کووید ۱۹ مبتنی بر طب نوین و همین‌طور طب سنتی ایران از منظر «مثلث سلامت» بحث شود؛ امیدوارم این کتاب در مصونیت بخشی و کمک به ایمن شدن مردم در مقابل این بیماری کمک‌سایانی بنماید.

دکتر حسن اکبری

متخصص و دانشیار آسیب‌شناسی دانشگاه علوم

پزشکی شهید بهشتی

و دستیار دکترای تخصصی طب ایرانی دانشگاه

علوم پزشکی تهران

خرداد ۱۳۹۹